

RTVD:s verksamhetsplan 2025

Allmänt

Verksamhetsåret 2025 och tiden fram till årsmötet 2026 kommer att innebära utmaningar för RTVD. Under första halvåret 2025 är det särskilt två händelser som kommer att kräva att vi arbetar fokuserat och målinriktat med vårt politiska påverkansarbete. Den första av dessa händelser är den dokumentärserie (fyra avsnitt) om dödshjälp som SVT har arbetat med under andra halvåret 2024 och som sänds med start den 18 februari 2025. Den andra händelsen är S-kongressen i slutet av maj, i Malmö. År 2026 är det valår och vi bör redan nu börja förbereda oss på detta.

Dödshjälp är i dagsläget inte en prioriterad fråga i den politiska debatten. Vi har dock anledning att utgå från att omröstningen om ett lagförslag i det engelska underhuset den 29 november 2024 och rapporten från det danska "Udvalget for en mere værdig død", som publiceras den 31 januari 2025, under året kommer att leda till debatt även här i landet. Genom att fästa uppmärksamheten på bland annat dessa frågor kommer vi att bidra till att sätta dödshjälpsfrågan på den politiska dagordningen.

En planerad aktivitet som är ett direkt resultat av nämnda dokumentärserie är ett riksdagsseminarium den 2 april 2025. Titeln på seminariet är: Bör Sverige införa dödshjälp? Frågeställningarna kommer att kretsa kring det förhållandet att Sverige tillåter medhjälp till självmord, vilket kan ses som en form för dödshjälp, samtidigt som denna är helt oreglerad i svensk lagstiftning. Vid seminariet kommer Sven-Eric Söder från Statens medicinsk-etiska råd (Smer) och professorn Thomas Søbirk Petersen (som var med i "Udvalget for en mere værdig død") samt Pernilla Wallin att delta. Föredragen kommer att följas av en paneldiskussion med föredragshållare och riksdagspolitiker.

En annan aktivitet som är ett direkt resultat av SVT:s dokumentärserie är en förnyad Novusundersökning. RTVD lät år 2020 Novus undersöka allmänhetens inställning till dödshjälpsfrågan. I samband med dokumentärserien kommer samma frågor att åter ställas till allmänheten för att bland annat få reda på om andelen "rena" ja nu är högre (50 procent år 2020). Samtidigt görs en motsvarande undersökning bland vårdpersonal. Denna grupp är relativt dåligt undersökt vad gäller inställningen till dödshjälp.

Under riksdagens allmänna motionstid hösten 2024 registrerades totalt 3 169 motioner, varav 11 handlade om dödshjälp. Dessa var följande.

Niels Paarup-Petersen (C) – Tillsättning av en utredning om gråzoner i livets slutskede inklusive dödshjälp.

Kerstin Lundgren (C) – En parlamentarisk utredning av dödshjälp.

Alireza Akhondi (C) – Aktiv dödshjälp.

Malin Björk m.fl. (C) – Konstitution och demokrati.

Kristina Axén Olin (M) – Utredning om dödshjälp – rätten att själv bestämma när och hur man vill avsluta sitt liv

Ann-Sofie Lifvenhage (M) – Rätten att värdigt avsluta sitt liv
Louise Meijer och Erik Ottoson (M) – Inför aktiv dödshjälp
Helena Storckenfeldt (M) – Aktiv dödshjälp
Peter Ollén (M) – Rätt till aktiv dödshjälp
Janine Alm Ericson m.fl. (MP) – Rätten till aktiv dödshjälp
Markus Wiechel (SD) – Assisterad dödshjälp

RTVD:s erfarenhet är att kunskapsnivån när det gäller dödshjälpsfrågan behöver höjas. Exempelvis är det sannolikt få riksdagspolitiker som är medvetna om vad det tomrum i lagstiftningen som beskrivs ovan innebär. RTVD planerar därför att kontakta de politiska partiernas kanslier och erbjuda informationsträffar. Inför den allmänna motionstiden 2024 erbjöd RTVD i ett mejl faktaunderlag till de riksdagspolitiker som så önskade. Samma erbjudande kommer att lämnas hösten 2025.

Juridiska processer

För Pernilla Wallins räkning driver ordföranden en juridisk process om rätten till dödshjälp. I slutet av 2024 överklagades kammarrättens dom till Högsta förvaltningsdomstolen. När beslut tagits där förväntas processen inledas i Europadomstolen.

I slutet av januari 2025 inleddes en s.k. grupptalan där totalt 22 RTVD-medlemmar, med ordföranden i spetsen, begär att Socialstyrelsen ska utfärda föreskrifter om dödshjälp. Även denna process förväntas så småningom gå vidare till Europadomstolen.

RTVD i massmedia

Precis som tidigare år kommer fokus i övrigt att ligga på att aktivt delta i debatten i dagspress samt, vid lämpliga tillfällen, i TV och radio. Från styrelsens sida ser vi gärna att medlemmar skriver insändare och debattartiklar; styrelsen kan bidra med hjälp om så önskas. Genom att generöst svara på frågor och att dela med oss av vår kunskap om dödshjälp från fortsätter RTVD att etablera sig som den aktör som massmedia vänder sig till, både för att inhämta faktaunderlag och för kommentarer.

RTVD i sociala medier

RTVD har en Facebooksida "Rätten till en värdig död" där vi informerar om nyheter inom dödshjälpsområdet och deltar aktivt i diskussionerna. Sidan har drygt 2 500 följare. Tre fjärdedelar av de som besöker sidan är kvinnor och de flesta är äldre än 50 år. Sidan hade under januari månad 2025 drygt 14 000 visningar. Även i detta sammanhang ser vi gärna att medlemmar uppmärksammar oss på nyheter och själva deltar i debatterna.

RTVD och andra grupper

Många av de som kommer i kontakt med frågan om dödshjälp är äldre. RTVD kommer under 2025 att initiera arbetet för att skapa en tätare dialog med de stora pensionärsorganisationerna SPF och PRO. Genom kontakter och dialog med Funktionsrättsrörelsen vill RTVD bidra till att sprida kunskapen om vad frivillig dödshjälp innebär.

Almedalsdagarna

Sommaren 2023 stod RTVD för olika arrangemang under Almedalsdagarna. Utbytet i form av medial uppmärksamhet var dock obetydlig. Av detta skäl begränsades RTVD:s insatser under sommaren 2024 till att ordföranden och vice ordföranden närvarade när Statens medicinetiska råd presenterade rapporten 2024:4, "Dödshjälp – en internationell utblick" samt deltog i ett arrangemang där katolska kyrkan var värd. Sommaren 2025 kommer RTVD att närvara under Almedalsdagarna endast om det finns programpunkter som är av vital betydelse för föreningen.

Nordiskt samarbete

RTVD kommer i slutet av oktober 2025 att arrangera det årliga mötet för de organisationer som ingår i det nordiska samarbetet. I Danmark, Finland och på Island är dödshjälpsfrågan på den politiska dagordningen; Sverige och Norge kan med andra ord dra nytta av de erfarenheter som systerorganisationerna i nämnda länder gör.

Internationellt samarbete

RTVD kommer under 2025 att fortsätta kontakterna med WFRtDS (World Federation of Right to Die Societies) och med systerföreningar runt om i världen.

Kunskapsförmedling

RTVD kommer även fortsättningsvis att förmedla föreningens unika kunskap om dödshjälpsfrågor genom att på vår hemsida erbjuda intresserade föreläsningar om ämnet.

Medlemsutveckling och administration

RTVD kommer att fortsätta att anlita Föreningshuset Sedab AB i Stockholm för att sköta medlemsregister och vår ekonomiska administration. RTVD är beroende av medlemsavgifter och gåvor för att driva sin verksamhet. Medlemsantalet har varit relativt stabilt de senaste åren men om vi lyckas knyta rätt kompetens till föreningen planerar vi att arbeta aktivt för att öka medlemstalet och intäkterna i form av gåvor. Om vi vill kunna bedriva verksamheten på ett professionellt och effektivt sätt är vi helt beroende av ökade intäkter.

I november 2024 arrangerade RTVD ett medlemsmöte i Göteborg. Det var mycket uppskattat, varför vi under 2025 kommer att arrangera liknande möten i Sundsvall, Uppsala/Stockholm och Malmö/Helsingborg.